

Pyhät pyhille

*Valikoima Suomen ortodoksisen arkkipiispakunnan
piispojen opetuksia Herran pyhästä Ehtoollisesta ja
katumuksen sakramentista*

Herran pyhä Ehtoollinen on Kirkkomme keskeisin sakramentti, johon kaiken kirkollisen toiminnan tulee tähdätä, ja jonka ympärille kristillisen elämän tulee rakentua. Käytännöt Ehtoolliseen valmistautumisessa, erityisesti mitä tulee toisen Kirkkomme sakramentin – synnintunnustuksen – osasta tässä prosessissa, ovat ortodoksisessa maailmassa kirjavia, ja kullakin paikalliskirkolla on omat linjauksensa tähän liittyen.

Tähän vihkoseen on kerätty valikoima oman arkkipiispakuntamme piispojen opetuksia liittyen näihin kahteen sakramenttiin ja niiden keskinäiseen yhteyteen. Osa kirjoituksista on otteita opetuspuheista toisten taas ollessa lainauksia uskovaisten valistukseksi tarkoitetuista kirjoista ja kirjasista. Kirjoituksia on tässä tiivistetty ydinsanomana välittämiseksi, mutta loppuviitteet mahdollistavat alkuperäisen tekstin vaivattoman löytämisen syvällisempää perehtymistä varten. Alaviitteistä kirjaimin ”J.V.” varustetut ovat allekirjoittaneen, kun taas muut ovat kirjoittajiensa omaa käsialaa.

Valikoimassa on pyritty monipuolisuuteen niin ajallisesti kuin sisällöllisesti. Otteista vanhin on seitsemänkymmenen vuoden takaa, kun taas nuorimmat nykyisen vuosituhannen puolelta. Sisällytettynä on opetuksia arkkipiispa Hermanilta*, piispa Aleksanterilta†, arkkipiispa Paavalilta‡, metropoliitta Johannekselta§, arkkipiispa Leolta** ja piispa Aleksilta††. Lisäksi valikoimaan kuuluu kaksi sakramentteja käsittelevää piispainkokouksen paimenkirjettä, jotka ovat kirkkokunnassamme sitovana ohjenuorana.

Olkoot seuraavat opetuksen sanat lukijalleen johdatuksena tiedostavampaan valmistautumiseen pyhien Lahjojen vastaanottamiseen.

Helsingin Myllypurossa 10.5.2021
pastori Joosef Vola

* Aav (1878–1961). Sortavalan p. 1923–1924. Karjalan ja koko Suomen arkkip. 1925–1960.

† Karpin (1883–1969). Viipurin, sittemmin Helsingin p. 1935–1969.

‡ Olmari (ent. Gusev) (1914–1988). Apulaisp. 1955–1960. Karjalan ja koko Suomen arkkip. 1960–1987.

§ Rinne (1923–2010). Lapin p. 1969. Helsingin p., sittemmin metrop. 1970–1987. Karjalan ja koko Suomen arkkip. 1987–2001. Nikean metrop. 2001–2010.

** Makkonen (1948–). Joensuun p. 1979. Oulun metrop. 1980–1996. Helsingin metrop. 1996–2001. Karjalan ja koko Suomen, sittemmin Helsingin ja koko Suomen, arkkip. 2001–

†† Rantala (1941–1984). Joensuun p. 1980–1984.

VALKEA VAATE¹

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Herman

Rakkaat ortodoksit! Pyhän Kasteen sakramentissa jokainen meistä puettiin valkoiseen kastepukuun seurakunnan laulaessa troparia: ”Anna minulle valonkirkas vaate, Sinä, joka puet itsesi valkeuteen niinkuin vaatteeseen, oi ylenarmollinen Kristus, meidän Jumalamme”.

On säilynyt paljon selviä todisteita siitä, että tätä kaunista tapaa on kirkossa käytetty jo muinaisina aikoina. Kun kastettava nousi kastealtaasta, oli pa hän aikuinen tai lapsi, hänet puettiin valkoisiin vaatteisiin, ja mitä ihokkaaseen tulee, niin sen ehdottomasti piti olla valkoisesta kankaasta.

Pyhän Simeon Solunilaisen* selityksen mukaan ”kastettu puetaan valkoiseen vaatteeseen, niin sanottuun anavoliin, kuvauksena enkelinkaltaisesta puhtaudesta, sillä kasteen kautta kastettava tulee valkeuden lapseksi, kokonaan saastattomaksi ja puhtaaksi”. Kastepuvun pukemisen jälkeen kirkko rukoulee, että ”Jumala säilyttäisi kastetun sielun puhtaudessa ja vanhurskaudessa”. Juuri tätä, kasteen sak-

ramentin aikana kastettavan saama sielun puhtautta, symbolisoi valkoinen kastepuku. [---]

Koska siis valkoinen väri symbolisoi sielun ja ruumiin puhtautta, niin ovat kristityt ottaneet tavakseen käyttää kaikissa yleisissä hengellisissä juhlatilaisuuksissa, joissa he tuntevat olevansa mitä lähimmässä yhteydessä Jumalan kanssa, valkoista vaatetta, ulkonaisestikin korostaen täten puhtautta, jota vaatii Jumalan läsnäolo ja Jumalan tunteminen pyhän sakramentin välityksellä ihmisen sieluun. Ortodoksissa seurakunnassa on paljon hurskaita naisia, jotka nauttivat Herran Pyhää Ehtoollista pukeutuneina valkoisiin vaatteisiin. [---]

Tänä pyhänä hetkenä, kun Kristus on teissä ja te Hänessä, te olette pyhiä olentoja keskuudessamme. Oi, mikä autuaallinen hetki! Mutta olkaa varuillanne, – maailmassa teitä odottavat kaikenlaiset kiusaukset ja vaikeat koettelemukset. ”Teidän vastustajanne, perkele, käy ympäri niinkuin kiljuva jalopeura, etsien, kenet hän saisi niellä. Mutta kaiken armon Jumala, jo-

* Tessalonikalaisen. (J.V.)

ka on kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa Kristuksessa, vähän aikaa kärsittyänne, hän on teidät valmistava, teitä tukeva, vahvistava ja lujittava.” (1. Piet. 5:8, 10) Ihmisen Poika sanoo: ”Joka voittaa, se näin puetaan valkeihin vaatteisiin, enkä minä pyyhi pois hänen nimeänsä elämän kirjasta, ja minä olen tunnustava hänen nimensä Isäni edessä ja hänen enkeliansa edessä” (Ilm. 3:5). [---]

Kestäkää miehuullisesti edessän-

ne olevan elämän teille tuottamat kiusaukset, karvaat kokemukset, raskaat kolahdukset ja ikävät yllätykset. Peskää vaatteenne katumuskyyneilläänne ja valkaiskaa ne mahdollisimman usein Karitsan veressä – Herran Pyhän Ehtoollisakramentin avulla, jotta astuisitte kerran Jumalan eteen tästä ahdistusten laaksosta puettuina valkeisiin vaatteisiin.

v. 1951

EUKARISTIA²

Helsingin piispa Aleksanteri

Suuren torstain aamupalveluksessa kirkko kehottaa kristittyjä: ”Tulkaa, uskovaiset, nauttikaamme ylös suunnatuin mielin Herran vieraanvaraisuudesta kuolemattomuuden ateriaa.”

Ylös suunnatuin mielin... Löytyy niitäkin, jotka vain tavan vuoksi noudattavat kirkon kutsua, jos ollenkaan sitä noudattavat. Apostoli sanoo: ”Joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, hän syö ja juo tuomioksensa.” Hän neuvoo koettelemaan itsensä ennen Ehtoolliseen osallistumista.

Synti sinänsä ei estä Herran Ehtoolliselle käyntiä. Tämä sakra-

menti onkin säädetty sielun ja ruumiin parannukseksi. Evankeliumissa kerrotaan, ettei Jeesus työntänyt luotansa rikoksellista naista tämän lähestyessä häntä parannustarkoituksessa.

Kuitenkin vain enemmän tai vähemmän tietoinen suhtautuminen sakramentin pyhyyteen voi osallistaa siinä tarjottavana olevaan armovoimaan. On tunnustettava syntisyys Jumalalle ja anottava häneltä apua sen voittamiseksi sekä rukoiltava elämässä uudistumiseen tarvittavien voimavarojen lahjoittamista.

v. 1958

KATUMUKSEN LAHJA³

Helsingin piispa Aleksanteri

Katumuksen kautta meille annetaan kaikki syntimme anteeksi. Muutenhan Vapahtajan suorittama pelastuksen työ jäisi vaillinaiseksi. Ainoastaan se synti, jota ei haluta katua, jää omalletunnollemme.

Jos siveellisesti ala-arvoinen ajatus tai syntinen halu aiheuttavatkin Jumalasta eroamisen, niin mielessä syntynyt vähäinenkin katuva huokaus yhdistää jälleen meidät Jumalaan. Vuorelle kiivettäessä voidaan liukua alaspäinkin ja joutua ottamaan taka-askeleita, mutta uusi yritys auttaa yhä eteenpäin. Kristillisyyden valossa kuljemme turvalisin mielin kohti hengen päämäärää. Heikkoina emme kylläkään voi lankeemuksilta välttyä, mutta Kristuksessa saatamme aina parantua niiden seurauksista. [---]

Vain toisen heikkouksia ymmärtävä voi Jumalalta tietoisesti vastaanottaa sovittavan armon. Kostonhalu sulkee sydämen Jumalan rakkauden elävöittävältä vaikutukselta niin kuin kivimuuri estää auringon valaisevien ja lämmittävien säteiden pääsyn pimeään ja kosteaan kammioon. Vihan muistaminen haittaa ja häiritsee Jumalan ja ihmisten välisten suhteiden ylläpi-

tämistä, sillä Jumala on rakkaus.

Langettuaan esivanhempamme huomasivat olevansa alasti. He sitoivat yhteen viikunapuun lehtiä ja tekivät itselleen vyöverhot. Kokenut kilvoittelija sanoo, että suojautuaksensa ihmisten ja omantuntonsa soimauksilta vihan ja kateuden kyllästävä ihmisen mieli puolustautuu kauniilla sanoilla ja on muka toimivinaan oikeudenmukaisesti suhtautuessaan toisen hairahduksiin moittivasti, mutta nämä lehtipeitteet eivät suojaa hengen alastomuudelta.

Jumala teki Aadamille ja hänen vaimolleen puvut nahasta ja puki ne heidän yllensä muistuttaakseen, että kestävyydellä he voittavat omaksensa elämän. Jeesus ilmoittaa, että jokainen, joka haluaa tallettaa elämän itselleen synnin kustannuksella, kadottaa sen. Mutta joka voittamalla pahan kadottaa entisen syntisen menon elämässään, hän pelastaa elämänsä.

Katumuksen kautta parantuu sen mieli, joka voi avoimin sydämin asettua Jumalan eteen ja tuntien syntisyytensä anoa itselleen tervehtymistä. Sen välityksellä annettavan vapauttavan voiman merki-

tyks ei ole siinä, että syntinsä tunnustanut voi huoletta jatkaa tavanmukaista elämäänsä entiseen tapaan. Onhan niin, että lääkärinkin luona käynti muodostuu tuloksettomaksi, ellei noudata hänen antamia ohjeita ja käytä hänen määräämiään lääkkeitä.

Katumuksen kautta syntyy henkisesti uusi ihminen, paremmalla tavalla ajatteleva, tunteva ja tahতোva ihminen, jolla on paremmat taipumukset hyvään ja parempi suhde toisiin ihmisiin. Sen vaikutuksesta alkaa syntisestä entisyydestä vapautuminen ja uuden, paremman tavoittelu, jota ihmiskunnassa on alusta pitäen kaivattu.

[---]

Ajatellaan, että ihmisen luonne rakentuu sielun arkistossa säilyvästä elämysten kokonaissummasta. Siihen varastoituvat rauhallisessa ja valoisassa mielentilassa eletyt asiat, ja siihen myös kaikki negatiivinen piirtää jälkensä. Huomaamme kerran eletyn voivan palautua tajuntaamme niine lisäelämyksineen, jotka sen yhteydessä on koettu. Jos siis tietty syntinen teko oli sakramentaalisesti annettu anteeksi, niin sen johdosta syntyvä ilon elämys neutraalistaa sen aiheuttaman tuskan painostuksen sekä täällä että elämän tuonpuolei-

sisä oloissa, joissa se tulee esille jo anteeksi annettuna.

Kirkkomme perimätieto on täynnä kehotuksia parannuksen tekkoon. Johannes Krysostomus mm. kysyy, ”kuka on todellinen kristitty” ja vastaa: ”ei se, joka luulee täyttävänsä jumalallisen lain, vaan se, joka katuu, ettei ole voinut sitä täyttää.” Myös toinen kirkon opettaja sanoo, että lainaamme vähitellen, maksamme kerralla.

Rikomme Jumalaa vastaan miltei joka hetki. Sanokaamme ainakin päivän päätyttyä ja yön kuluttua Daavidin tavoin: Jumala, ole minulle armollinen, sillä minä olen tehnyt syntiä sinua vastaan. Herralle katuvina tunnustamamme rikokset annetaan anteeksi. Se on Jumalan sanassa taattu.

Synnintunnustukseen täysin tietoisesti osallistuva asettuu mielen uudistuksen tielle. Hänen tajunnsaan alkaa tapahtua irtautuminen sisäisestä valheesta, joskaan hän ei vielä ole voinut hairahduksistaan ja siveellisistä paheista lopullisesti vapautua. Hän ainakin yrittää varoa peittelemästä heikkouksiaan näennäisillä hyveillä ja tekoharrastuksilla, ja perustaa henkisen näkemyksensä vilpittömän todellisuuden pohjalle. Joka on täällä tottunut sovittamaan syntisen ajatuk-

sensa ja tekonsa Vapahtajan säätämällä tavalla, hänen on helppo kestää syytökset tuomiopäivänä.

Tämän asian muistaminen kannustaa ajattelevan kristityn mieltä huolehtimaan sielun terveydestä. Synti eri muodoissaan aiheuttaa sisäistä levottomuutta, tyytymättömyyttä ja tuskaa, jotka painostavat mieltä, taikka se salaa, alitajuisesti kalvaa sielun hyvinvointia. Siksi kokeneet sielunhoitajat neuvovat sisällisissä vaikeuksissa turvautu-

maan synninpäästön sakramentin auttavaan voimaan.

Tämän yhteydessä mainittakoon, että nykyajan sielutieteilijät ovat voineet todeta henkisen energian toiminnan intensiivisyyden suhteellisesti ainakin yhtä voimaperäiseksi kuin fyysinen on. Sen oivaltaminen auttaa pidättäytymään myös ajatuksilla vahingoittamasta ja muutoinkin turmeluksen alaista ihmiskunnan sielullista ilmapiiiriä.

v. 1968

SYNNINPÄÄSTÖN SAKRAMENTTI⁴

Helsingin piispa Aleksanteri

Kuulee kysyttävän, mitä varten synnintunnustuksen tulee tapahtua toisen henkilön läsnäollessa? Jumala tietää kaiken, hän näkee heikkouksemme ja kuulee katumushuokauksemme. Kaikkietävän Jumalan puoleen on jokaisella oikeus välittömästi kääntyä omakohtaisella pyynnöllään.

Mutta jos uskova haluaa ottaa vastaan hänen antamansa ehkä suurimman armolahjan, mikä synninpäästöön sisältyy, on se tietenkin otettava semmoisena ja niine ehtoineen kuin jumalallinen Säätäjä on määrännyt. ”Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annetut; joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt”

(Joh. 20:23), Jeesus sanoi opetuslapsilleen ja periytyvästi heidän seuraajilleen perustamassaan seurakunnassa.

Mainituissa muodossa katumuksen tuoma siunaus joutuu aliarvioiduksi myös siksi, että unohdetaan tämän pelastukseen auttavan sakramentin olevan Jumalan säätämä eikä ihmisen älyn keksimä. Evankeliumin kehoitus kuuluu: ”Tehkää parannus ja uskokaa evankeliumi” (Mark. 1:15).

Sisäinen ujous ja häpeän tunto heikkouksien intiimipuolen ilmoittamisesta rippi-isälle estää hengellisesti kypsymättömän osallistumasta synninpäästöön. On sanottu, ettei ole mitään peitettyä, mikä ei

tule paljastetuksi, eikä mitään salluttua, mikä ei tule tunnetuksi. Tulee aika, jolloin tietoisuutemme sisältö paljastuu kaikkien ihmisten nähden ja kuullen. Hengellisestä hyvinvoinnistaan huolehtiva ei unohda tätä Jeesuksen varoitusta ja hänen ilmoituksensa mukaan pyrkii sanotun sakramentin avulla välttymään tulevasta julkisesta häpeästä. Ja onhan niin, että ruumiilistakin parannusta etsittäessä ollaan valmiit ilmaisemaan lääkärin vastaanottohuoneessa salaisimmatkin kokemukset ja teot.

On kuitenkin myönnettävä, ettei ole niinkään helppoa, varsinkin parannuksen tekoon pyrkivälle, päästä voitolle omasta itsestään. Ihmi-

nen karttaa luonnostaan heikkouksiensa ilmaisemista. Varas varoo joutumasta vastuuseen teoistaan ja kaikin keinoin kieltää rikoksensa. Irstailija pyrkii salaamaan käytöksensä, turhamainen omahyväiset tavoitteensa. Jopa niin vakavassa asiassa kuin synninpäästöön osallistumisessa muutamat häveten salaavat rippi-isältään ehkä pahimman siveellisen rikoksensa. Synninkatumuksen lahjaa on ylhäältä anottava ja odotettava, että mieli herkistyy etsimään parannusta. Kylmä ja välinpitämätön sydän ei auttamatta pääse katumuksen tielle.

v. 1968

EUKARISTIA⁵

Helsingin piispa Aleksanteri

Meille eukaristia on Jeesuksen säättämä välttämätön ehto tulla hänessä, Jumala-Ihmisessä, mitä kiinteimpään pyhittävään yhteyteen hänen jumalallisen olentonsa kanssa syntiemme anteeksi saamiseksi ja iankaikkiseksi elämäksi.

Vain Herran ehtoollisen sakramentissa tunnustamme pääsevämme läheiseen yhteyteen Vapahtajamme kanssa. Se tapahtuu Pyhän Hengen seurakunnassa vaikuttamalla voimalla eikä maagisesti ih-

misen tahdosta. Eukaristian mysteerissä näemme Jumalan luomistyön reaalisesti jatkuvan pelastuksemme historiassa. Eukaristiassa kristitylle annetaan synnistä puhdistava ja pahasta suojeleva jumalallinen voima.

Pyhä Krysostomus kertoo kuulensa eräältä jumalaa pelkäävältä ja hurskasta elämää viettävältä vanhukselta, että tälle oli annettu tietää näistä elämän oloista muuttavan joutuvan enkelten johdatet-

tavaksi taivaallisiin oloihin, jos hän kuolemansa edellä oli kelvollisesti osallistunut Herran Ehtoolliseen, jossa rakentuu ihmisen välitön yhteys Jumalaan. Nauttimalla uskossa Kristuksen ruumista ja juomalla hänen vertansa pysytään hänessä ja hän pysyy meissä. ”Joka syö minun lihani ja juo minun veren, sillä on iankaikkinen elämä,

ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä” (Joh. 6:54).

Mutta voiko ihminen kelvollisesti osallistua Herran Ehtoolliseen? Ei tietenkään sanan varsinaisessa merkityksessä. Kelvollisesti esiintyy Jumalan edessä vain se, joka tuntee ja nöyrymielisesti tunnustaa oman kelvottomuutensa.

v. 1968

KRISTUS ON KESKELLÄMME⁶

Piispojen paimenkirje ehtoolliskysymyksestä

Pyhä Ehtoollinen ja kysymys siihen osallistumisesta jumalallisessa liturgiassa ovat viime vuosina herättäneet kasvavaa mielenkiintoa eri tahoilla kirkkokansan keskuudessa. On tunnettu tarvetta pohtia asiaa käytännöllisistäkin syistä. Näin on erityisesti sen takia, että tietyissä mielessä on nähty vaikeuksia noudattaa täällä perinteellistä tapaa käydä synnintunnustuksella joka kerta ennen Pyhään Ehtoolliseen osallistumista. Toisaalta on tullut yhä laajemmin tietoon se tosiseikka, ettei mainittu tapa olekaan yleinen perinne kaikissa ortodoksisissa paikalliskirkoissa.

Näin on herännyt kysymys siitä, missä määrin meilläkin voitaisiin tarkistaa sitä käytäntöä, jonka mukaan synnintunnustus ja Ehtoollinen ovat kiinteästi sidotut toisiin-

sa. Voitaisiinko käytäntöä muuttamalla kenties edistää Ehtoollisella käyntiä kirkkokansan keskuudessa ja siten ratkaista siihen liittyviä ongelmia?

Vastauksen saamiseksi on välttämätöntä syventyä siihen, mistä Eukaristiassa oikeastaan on kysymys niin Kirkon ja seurakunnan kuin yksityisen kristitynkin kannalta.

Eukaristian olemus

On ilmeistä, että tavallisin näkemys Eukaristiasta on se, että Pyhä Ehtoollinen koskee yksilön sielun pelastusta ja yksilön yhdistymistä Kristukseen. Läheskään aina ei ymmärretä, että Ehtoollinen itse asiassa on merkitykseltään huomattavasti laajempi kuin mikään pelkästään yksilön jumalsuhdetta koskeva seikka, olkoon tämä kuin-

ka oleellinen ja tärkeä sinänsä.

Pyhä Ehtoollinen on myös seurakunnan jäsenten keskinäisen yhteyden muoto, ja nimenomaan sen yhteyden ilmentymä, jossa ja jonka välityksellä seurakunta ilmaisee itseänsä näkyvällä tavalla Kristuksen Ruumiina, Kristuksen itsensä ollessa sen Päänä.

On kuitenkin syytä vahvasti korostaa, että Ehtoollisen syvin, todellinen olemus aina ylittää ihmisajatuksen rajat, ja tästä syystä on Kirkko kautta aikojen nähnyt Ehtoollisen Suurena Salaisuutena yhtenä muitten Pyhien Salaisuuksien eli sakramenttien joukossa.

Ehtoolliseen osallistuminen

Alkukirkon seurakunnissa pidettiin luonnollisena sitä, että kaikki osallistuivat Ehtoolliseen joka kerta, kun Eukaristiaa vietettiin – paitsi luonnollisesti kieltojen ja rajoitusten alaiset.

Aikaa on kulunut paljon noista päivistä, mutta Ehtoollisen olemus ei ole muuttunut eikä voi muuttua. Tästä syystä on pidettävä outona ja luonnottomana sitä kauan sitten yleistynyttä käytäntöä, että kansa ei kokonaisuudessaan nauti Ehtoollista, vaan että tämän tekee yleensä vain papisto ja useimmiten vain muutama harva ehtoollisvie-

ras. Samoin on pidettävä outona ja koko ortodoksisen ehtoollisperinteen hengelle vieraana sitä, että koetetaan lainomaisesti määritellä, kuinka usein tulisi vuosittain käydä Ehtoollisella. Tässä suhteessa esitetään erilaisia sääntöjä ja periaatteita, mutta mitkään niistä eivät varsinaisesti ole sopusoinnussa Ehtoollisen olemuksen kanssa.

Eukaristia olisi meidänkin aikamme nähtävä kristityn elämän erottamattomana ja luonnollisena osana, eikä siihen osallistuminen niin ollen saisi olla harvinaisen, ehkä vain erityisiin juhlahetkiin liittyvä poikkeus.

Esteitä ja vaikeuksia

Ehtoollisella käynnin harvinaisuus ei johdu pelkästään yllämainitusta väärästä asenteesta. On muitakin tekijöitä, jotka voivat tulla esteiksi pyrittäessä suhtautumaan Eukaristiaan luonnollisena ja kiinteänä osana elämää.

Ei voitane kieltää sitä, etteikö kirkkokansan ja osittain jopa papistonkin keskuudessa suorastaan oudoksuttaisi jonkun seurakuntalaisen usein toistuvaa Ehtoollisella käyntiä. Tällainen oudoksuminen osoittaa Eukaristian olemuksen syvästi valitettavaa väärinymmärtämistä ja saattaa karkottaa moniakkin

Eukaristian armon ja lahjan osallisuudesta.

Ahkerasti Ehtoollisella käyvä toisinaan käytännöllisistäkin syistä havaitsee synnintunnustussäännön noudattamisen vaikeaksi toteuttaa. Puuttumatta tässä lähemmin niihin osittain ei-kirkollisiin syihin, jotka aikoinaan ovat johtaneet synnintunnustuksen ja Ehtoollisella käynnin ehdottomaan toisiinsa liittämiseen, on todettava, että näiden yhteen sitominen on ymmärrettävän ajattelun valossa, jonka mukaan määräkertainen Pyhään Ehtoolliseen osallistuminen olisi katsottava riittäväksi.

Mikäli Ehtoollisella käydään usein, ei ehdoton vaatimus tule sielunhoidollisestikaan samalla tavalla perustelluksi. Se seikka, että harvoin Ehtoollisella käyvältä on vaadittu ehtona synnintunnustus, johtuu siis poikkeuksellisesta tilanteesta, mutta jos toteutetaan Eukaristian olemusta vastaava tapa käydä usein Ehtoollisella, ei kysymyksessä ole enää poikkeuksellinen tilanne. Tällöin myös synnintunnustuksella käynti määräytyy muista tekijöistä käsin ja ennen kaikkea asianomaisen kunkin hetken hengellisestä tarpeesta.

Ehtoollisen ja synnintunnustuksen suhde

Koko Ortodoksista Kirkkoa ajatellen eivät synnintunnustus ja Ehtoolliseen osallistuminen ole alun alkaenkaan olleet ehdottomassa riippuvaisuussuhteessa toisiinsa. Tämä pääasiassa selittää myös vanhoissa patriarkaateissa ja mm. Kreikan Kirkossa noudatetun käytännön, mikä ei liitä ehdottomasti yhteen molempia mainittuja pyhiä toimituksia.

Todettakoon erityisesti, että sielä, missä on oivallettu usein tapahtuvan Ehtoollisella käynnin luonnollisuus ja välttämättömyys, on slaavilaisenkin perinteen piiriin kuuluvissa seurakunnissa luovuttava jokakertaisen ripittäytymisen ehdottomasta vaatimisesta Ehtoollisella käyntien edellä, kuten on asianlaita mm. joillakin tahoilla Pohjois-Amerikkaa.

Ehtoollisella käynnin elvyttäminen

Miten voitaisiin asteittain ja kirkollisesti rakentavalla tavalla jälleen toteuttaa nykyistä oikeampaa ja ortodoksisesti alkuperäistä ehtoolliskäytäntöä?

On itsestään selvää, ettei tämä missään mielessä saa merkitä sitä, että nykyisiltä linjoilta mentäisiin toiseen äärimmäisyyteen. Meidän

tulee aina vakavasti valmistautua Pyhälle Ehtoolliselle synnintunnustuksen käyttöperiaatteista riippumatta. Synnintunnustukseen turvautumista ei myöskään saa jättää mistään väärästä häveliäisyydestä. Tähän velvoittaa meitä jo se apostolinen opetuskin, joka sanoo: »Koetelkoon siis ihminen itseänsä, ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta; sillä joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, syö ja juo tuomioksensa» (1. Kor. 11:28–29).

Kaiken tulee tapahtua järjestyksessä Kristuksen Kirkossa, ei jonkin järjestyksen itsensä vuoksi ensisijaisesti, vaan siksi, että se on meidän parhaaksemme ja niin asioiden luonteen kuin totuudenkin kannalta välttämätöntä.

Ehtoolliskäytäntöä elvyttämään pyrittäessä haluamme korostaa seuraavia näkökohtia:

1) On pidettävä mielessä, että mahdollisimman usein toistuva Ehtoollisella käynti ei ole vain mahdollinen ja sallittu, vaan että se on luonnollinen ja toivottava.

2) Siirryttäessä siihen käytäntöön, jolloin synninpäästöä ei aseteta ehdoksi jokaiselle Ehtoollisella käynnille, olisi asianomaisen ilmaistava tämä halunsa rippi-isälleen ja pyydettyä häneltä siunaus

asialle.

3) Mainittua käytäntöä itse kukin voi toteuttaa omassa kotiseurakunnassaan, mutta tietenkin muuallakin, mm. vietettäessä kirkkokunnan yhteisiä juhlatilaisuuksia, jolloin jo käytännöllisistäkin syistä koko kirkkokansan synnintunnustuksella käynti on mahdoton.

4) Mitä edellä on sanottu, ei missään tapauksessa saa merkitä, että papiston taholta asetettaisiin esteitä, kun joku tuntee tarvetta synninpäästön saamiseen, juuri Eukaristian edellä – ellei esim. itse tilanne aseta inhimillisistä tekijöistä riippumattomia rajoituksia tässä suhteessa.

5) Usein tapahtuva Ehtoollisella käynti seurakunnassamme jakaisi ehtoollisella kävijät nykyistä tasaisemmin ympäri vuoden. Tämä toisi ratkaisun myös niihin ongelmiin, joita syntyy hyvin monien pyrkiessä samanaikaisesti synnintunnustukselle ja Ehtoolliselle, esim. piinaviikon päivinä.

6) Huomattakoon myös, että suuressa paastossa, joka on monessa mielessä sovelias ja luonnollinen katumuksen aika, on mahdollisuus tasoittaa niin Ehtoollisella kuin synnintunnustuksella käyntejä myös viettämällä Ennenpyhitettyjen Lahjan liturgioita iltaisain.

7) Synnintunnustuksen itsenäisen ja oikean sielunhoidollisen käytön elvyttämiseksi olisi vähitellen päästävä siihen, että synnintunnustukselle ottaminen tapahtuisi sitä varten erikseen ilmoitettuna ja varattuna aikana – mikäli mahdollista erillisessä huoneessa, jonne seurakuntalaiset voisivat mennä yksitellen tunnustukselle.

Toivomme edellä esitettyjen ajatusten antavan vastauksen ja käytännön neuvoja niille, jotka vakavassa mielessä ovat pohtineet tässä käsiteltyä suurta ja Kirkon elämän kannalta keskeistä kysymystä.

Kuopiossa 13.7.1970

Arkkipiispa Paavali

Piispa Johannes

OIKAISTAVIA TAPOJA JA KÄSITYKSIÄ⁷

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Paavali

Vaikka Pyhä Henki vaikutti voimakkaasti varhaisseurakunnan keskuudessa ja vahvasti uskovia, niin oli heillä vastaavasti kestävinään suuria uskon koetuksia. Kristuksen tunnustajina heitä vainottiin, ja monet heistä saivat todistaa uskollisuutensa marttyrikuolemallaan. Mutta tapahtui joskus niinkin, että eräät kidutusten ja kuoleman pelosta kielsivät Kristuksen ja uhrasivat epäjumalille. Näin he rikkoivat pyhässä kasteessa antamansa lupaukset.

Totisen Jumalan kieltäneet ja muihin raskaisiin synteihin langedeet erotettiin Kirkon yhteydestä. Tämä merkitsi nimenomaan sitä, että he eivät saaneet enää osallistua liturgiapalvelukseen eivätkä nauttia ehtoollista. [---]

Kirkon historia kertoo pitkällisestä epäroinnista ja jopa sisäisestä taistelusta ratkaistaessa kysymystä siitä, voiko kasteen jälkeen langennut katua ja palata Kirkon yhteyteen.

Sitä, mihin tulokseen tässä asiassa lopullisesti päästiin, ei ole meidän hyvä tietää vain historiallisen mielenkiinnon vuoksi, vaan se on tärkeä ymmärtääksemme oikein nykyisen katumuksen sakramentin luonteen. Niinpä eräin paikoin varhaiskirkossa alussa katsottiin, että vain yksi katuminen kasteen jälkeen oli mahdollinen hyväksyä, mutta käytäntö oli alussa erilainen Kirkon eri osissa. [---]

Vielä 400-luvulla ei kirkollisessa tajunnassa yleisesti hyväksytty toista, kasteen jälkeistä katumusta.

Tätä mieltä oli mm. autuas Augustinus, jonka mukaan toistamiseen langennut saatettiin hyväksyä Kirkon yhteyteen vain kuoleman edellä. Tällainen käsitys johti siihen, että monet viivyttelivät kasteen vastaanottamista. 400-luvun lopulla suhtautuminen langenneisiin kuitenkin lieentyi eikä enää esitetä rajoituksia katuvia Kirkon yhteyteen palautettaessa.

Alun alkaen kaduttiin seurakunnassa syntejä, jotka olivat kaikkien uskovien tiedossa eikä siis ollut ”salaisia syntejä”. Kun Kirkon jäsenten määrä kasvoi, piispat, joille valvonta kuului, eivät voineet seurata kaikkien elämää, ja siten vähitellen tultiin nykyiseen käytäntöön, yksityiseen ja salaiseen synnintunnustukseen, katumuksen sakramenttiin, jolla syntiin langennut palautetaan Kirkon yhteyteen.

Edellä kerrottua varhaiskirkon käytäntöä ajatellen sellainen käytäntö, että Kirkon jäsen käy ehtoollisella kerran vuodessa, merkitsee sitä, että hän on itse asiassa verrattavissa niihin, jotka olivat erossa Kirkon yhteydestä. Tästä johdonmukaisesti seurasi, että pakollinen synnintunnustuksella käynti asetettiin ehdoksi ehtoolliseen osallistumiselle. Mutta itse asiassa jokaisen synnintunnustuksen yhteydes-

sä aina syntinsä tunnustanut ja ne katunut palautetaan Kirkon yhteyteen. Kuulemme papin lukevan sanat: ”Jumala sovittakoon sinut pyhän Kirkkonsa kanssa ja yhdistäköön sinut siihen Kristuksessa Jeesuksessa.”

Jos sen sijaan pyhällä ehtoollisella käydään mahdollisimman usein, silloin toteutetaan Kirkon alkuperäistä käytäntöä: ihminen on Kristuksen Kirkon elävänä jäsenenä eikä tarvita synnintunnustuksen sakramenttia häntä Kirkon yhteyteen palauttamaan. Kirkkokuntamme piispojen paimenkirje vuodelta 1970 pyrkiikin korostamaan, ettei synnintunnustus ole semmoiseen ehtoolliselle pääsyn ehto, jos ehtoolliseen osallistutaan säännöllisesti ja usein.

Mainittu piispojen paimenkirje pyrkii ensinnäkin rohkaisemaan niitä, jotka tuntevat halua osallistua usein ehtoolliseen mutta eivät rohkene, ”kun ei muillakaan ole sellaista tapaa”, ja toiseksi oikaisemaan piintynyttä käsitystä synnintunnustuksen ja ehtoollisen ehdottomasta yhteenkuulumisesta.

Tämä käsitys, joka ehtoollisella käynnin harvetessa on ollut tavallaan luonnollinen, kuten edellä sanoimme, on itse asiassa vääristänyt hyvin oleellisia asioita. Niinpä se

on vääristänyt opin Kirkosta luomalla kahdenlaisia jäseniä, joista toiset, nim. maallikot, erotetaan itse asiassa ehtoollisyhteydestä toisten, palvelusta toimittavan papiston, osallistuessa joka kerta ehtoolliseen.

Ei ole ihmeteltävä sitä, että edellisistä Kirkon jäsenistä, joiden apostoli sanoo olevan ”pyhien kansalaisia ja Jumalan perhettä” (Ef. 2:19), on tullut ”maallikoita”, sekularisoituneita, maallistuneita, joiden jäsenyys Kirkossa määritellään vain merkinnällä rekisteriin ja kirkollisverojen maksulla.

Käsitys synnintunnustuksen ja ehtoollisen pakollisesta yhteenkuulumisesta on luonut käsityksen itse ehtoollissakramentista sellai-

seksi, että on alettu ymmärtää se vain harvoille ”arvollisille” ja ”puhtaille” tarkoitetuksi eikä Kirkon sakramenteiksi, jossa Jumalan mittaamaton rakkaus tekee syntiset Kristuksen ruumiiksi.

Myös kristillinen käsitys katumuksesta on helposti ymmärretty vain ehtoolliselle pääsyn muodolliseksi ehdoksi eikä aidoksi sisäiseksi mielentilaksi. Ja niin käytään synnintunnustuksella ja saatuaan synninpäästön ihminen on voinut tuntea itsensä ”kelvolliseksi” ja jopa ”synnittömäksi” osallistumaan ehtoolliseen, ts. tuntea juuri päinvastaista, kuin mihin todellisen valmistautumisen ehtoolliselle tulisi kristityn johdattaa.

v. 1977

EHTOOLLISEEN OSALLISTUMINEN⁸

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Paavali

Meidän aikanamme lännen kirkoissa jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen alkanut liturginen liike on etsinyt paluuta varhaiskristilliseen liturgiseen käytäntöön. Tällöin on myös ortodoksisen kirkon liturgia vanhimman kristillisen perinteen säilyttäjänä tullut erityisen huomion kohteeksi. Samalla ovat ortodoksit itsekkin joutuneet ikään kuin uudelleen arvioimaan kirkkonsa tallettamit perinteet.

Siitä on vuorostaan seurannut, että monin paikoin ortodoksisen kirkon piirissä, varsinkin lännessä, on alkanut elpyä varhaiskristillinen tapa käydä Ehtoollisella niin usein kuin mahdollista.

Myös omassa kirkkokunnassamme korostaa piispojen paimenkirje vuodelta 1970 liturgian alkupeleistä tarkoitusta. Paimenkirjeessä selitetään, että synnintunnustuksen sakramentti ja Ehtoollinen eivät

kuulu pakollisesti yhteen, niin että synnintunnustuksella käyminen olisi Ehtoolliselle pääsyn ehtona.

”Ehdoksi” se voidaan käytännössä katsoa vain siinä tapauksessa, että ihminen käy Ehtoollisella harvoin, esim. vain tuon ”vähintään kerran vuodessa”, kuten ennen valitettavasti eräänlaisena sääntönä opetettiin.

Silloin kun Ehtoolliseen sen sijaan osallistutaan usein, käydään synnintunnustuksella vain siinä tapauksessa, että siihen tunnetaan

erityistä tarvetta tai parhaillaan on suuri paasto, yleinen katumuksen ja elämänsuunnan tarkistuksen aika.

Mitään ehdottomia sääntöjä ei synnintunnustuksella käymisen suhteen voi olla, mutta piispojen paimenkirje kehottaa itse kutakin kysymään neuvoa omalta rippisältään ja saamaan häneltä siunauksen osallistua usein Ehtoolliseen.

v. 1978

SYNNINKATUMUKSEN OVET AVAA MEILLE⁹

Joensuun piispa Aleksii

”Kristuksen valkeus valaisee kaikkia!” Tällä tavalla jumalanpalveluksen toimittaja – piispa tai pappi – sanoo siunatessaan kynttilällä ja suitsutusastialla kansaa paastoliturgiassa. Mitä nämä sanat tarkoittavat? Muistamme Herran sanoneen: ”Minä olen maailman valkeus.” Ilman tätä valkeutta, ilman Jumalaa, ihminen ei voi elää. On palattava takaisin valkeuteen, jos on jouduttu pimeyteen.

Paaston aika on palaamista pimeydestä valkeuteen, kaukaiselta maalta isän kotiin. Tämä on meidän yhteinen tehtävämme, ja se on meidän jokaisen yksityinen tehtävämme, tämä paluu takaisin isän

kotiin, tämä kulkeminen pimeydestä valkeuteen. Ensimmäinen askel kohti valkeutta, kohti Jumalaa, on katumus. Paastoa on sanottu katumuksen kouluksi, koska jumalanpalvelusten kautta pyhä kirkko kasvattaa ja herättää meissä nöyryyden ja katumuksen henkeä.

Miten me voimme katua? On yksinkertaisesti tarkasteltava omaa sieluaan, katsottava rehellisesti, mitä on sisimmässämme. Jos emme löydä sieltä mitään, on syytä lukea evankeliumia, muistaa Herran käskyjä. Tätä taustaa vasten me havaitsemme vajavaisuutemme ja myös syyllisyytemme. Me laulamme koko paaston ajan veisua ”Syn-

ninkatumuksen ovet avaa minulle, oi Elämänantaja”. Näin me pyydämme Jumalalta synninkatumusta. Katumus on itsensä tuntemista, itsensä tuomitsemista, tietoisuutta synnistä, halua vapautua synnin orjuudesta.

Mikä voi estää katumusta? Kenties suuri, painava synti? Mutta ei ole sellaista syntiä, joka olisi suurempi kuin Jumalan laupeus. Ehkä häpeä tunnustaa synnit papin edessä estää meitä katumasta? Mutta on häpeä tehdä syntiä, ei ole häpeä katuua. Ei ole häpeä vaan ilo silloin, kun syntinen vilpittömästi katuu, vaikka kysymyksessä olisikin mitä suurin synti.

Joillekin saattaa katumuksen esteenä olla ajatus: ”Mitä kannattaa mennä synninkatumukselle, kun minä kuitenkin uudestaan lankean syntiin?” Tietenkin on ponnisteltava, ettemme tunnustettuamme palaisi entisiin synteihimme. Mutta miten kävisi sanokaamme käsiemme, jos me lakkaisimme niitä pesemästä siitä syystä, että ne likaantuvat kuitenkin uudelleen. Näin on

myös sielun laita – sille on välttämätön katumuksen pesu.

Vilpitöntä on katumuksemme silloin, kun me tunnustamme syntimme, olemme tietoisia niistä, kärsimme syntiemme takia ja haluamme vapautua niistä. Sellainen synti, joka erityisesti painaa, vaatii katumusta ja parannuksetekoa. Synninkatumuksen tai oikeammin katumuksen sakramentti on tarkoitettu meidän avuksemme. Tähän sakramenttiin osallistuminen on sodan julistamista syntiä vastaan. Katumuksen sakramentti on parannuslaitos, jonka lääkärinä ja perustajana on itse Herra.

Joka kerran vilpittömästi, avoimesti ja rehellisesti katuessamme pimeys poistuu ja vähenee meistä ja tilalle tulee Kristuksen valkeus. Erityisesti tämän ikuisen valkeuden säteilyn me tunnemme osallistuessamme pyhään ehtoolliseen. Olkoon tämä pyhä palvelus ja osallisuutemme pyhiin salaisuuksiin meille valkeutena ja ilona ja terveytenä.

v. 1981

OSALLISTUMINEN SYNNINTUNNUSTUKSEN SAKRAMENTTIIN¹⁰

Oulun metropoliitta Leo

Olemme kasteen kautta uudesti-syntyneitä, voitelun sakramentin armon voimasta Kirkon jäsenyydessä täysivaltaisuuteen kutsuttuina ja ehtoollisen sakramentista koko ajan osallisiksi tulevina Jumalan rakkauden siunaamaa elämää eläviä. Olemme tässä elämässämme kuitenkin myös vääriä valintoja tekeviä, harhaan ohjautuvia, synninteoille alttiita. Voimme olla samalla myös katuvia, oikeaa etsiviä, anteeksi pyytäviä.

Tekomme ovat sovitettavia ja voimme tulla sovitetuiksi myös seurakunnan kanssa, josta osa olemme. Meitä varten on tuo synnintunnustuksen sakramentti, jonka tunnemme myöskin muilla nimityksillä, jotka eri puolilta asiaa avartaen selittävät käsitettä. Puhumme mainitun nimityksen lisäksi synninpäästön, katumuksen, mielenmuutoksen, parannuksen tai anteeksiannon sakramentista. Voimme puhua ripistä tai ripittäytymisestä sakramentin yhteydessä käytävää sielunhoidollista keskustelua tarkoittaen.

Jumala toimii keskuudessamme tässä sakramentissa, jossa me heikkoudessamme ja heikkoudestamme keskustelemme. Mutta tapahtuma, sakramentti pyhänä salaisuutena on kuitenkin paljon muuta kuin meidän yrityksemme eritellä ja analysoida vaikeuksiamme ja heikkouksiamme, puhua niistä ja ymmärtää niitä ja niiden seurauksia. On kysymys sakramentista, jonka juuret ovat jo Vanhassa Testamentissa, jonka opetusta Uusi Testamentti ratkaisevasti täydentää ja jonka merkitystä Kirkon historiassa lukemattoman kirkkoisät ja hengelliset ohjaajat ovat elämällemme välttämättömyytenä opettaneet.

Tapahtuman kokonaisuus muodostuu siten, että Jumalan yhteydestä itsensä vieroittavat ajatuksensa, sanansa ja tekonsa tunnustava saa papin julistamana anteeksiannon Jeesukselta Kristukselta. Tämä tapahtuma ei voi olla vahvistamatta kristittyä hänen vastaisessa vaelluksessaan. [---]

Pidämme Kirkossa sakramentin oleellisena osana synniksi ymmär-

tämiemme asioiden suullista tunnustamista. Sisäinen synnintunnustus on välttämätön, mutta onhan ymmärrettävää, ettei Vapahtajamme olisi sakramenttia asettanut ja apostoleita sitä toimittamaan valinnut, ellei hän olisi edellyttänyt nimenomaan mainitunlaista suullista tunnustamiskäytäntöä.

Vain näkyvän ja ääneen lausutun katumuksen toteajana voi sielunpaimen tehtävässään palvella. Eikä sakramentti palvele suinkaan vain hengellisenä oikeustoimena vaan hengellisenä parantavana voimana. Katuvan tulee voida ilmaista asia, joka häntä painaa, tunteakseen saavansa lääkkeen oikeaan tautiin. [---]

Saatetaan todeta, ettei puhuminen synneistä tai parannuksesta edusta oikein nykyaikaista asioiden ilmaisutapaa. Kirkkoa on jopa tehty syylliseksi syyllisyydentunnon olemassaoloon ja ylläpitämiseen. Kuitenkin tunnemme rehellisiä ollessamme, että emme ole tehneet sitä oikeaa, jota sisäinen tunto meissä edellytti. Emme ole tehneet sitä hyvää mihin itsemme tuntien meidän olisi pitänyt kyetä. Olemme jättäneet niin paljon tekemättä ja taas toisaalta tehneet vääristä vaikuttamista. Olemme tehneet

paljon väärää, minkä olisi pitänyt jättää tekemättä.

Todellinen olemassa oleva syyllisyytemme paine voi kaiken tuntomme seurauksena aiheuttaa meissä sairaita tiloja. Ja se, että suhteemme Jumalaan on järkkynyt, on syntiemme taakkaa. Mutta oikeaa ja parantavaa syyllisyyttä koemme silloin, kun tiedämme elävämme rakastavan Jumalan lähellä. [...]

Keskustellaan paljon siitä, miksi on vaikeaa osallistua synninpäästön sakramentista. Se on vaikeaa, koska on vaikea tunnustaa itsellekään tekojaan yksityiskohtia analysoiden ja eritellen. Ja parannuksen sakramentti varjelee itsepetokselta, koska ihminen joutuu rippisän tuella paneutumaan sairauteensa ja sen syihin. Kun opimme tunnustamaan itsellemme ajatuksin, opimme tunnustamaan sakramentissa sanoin. Kristuksen sanat edellyttävät varmastikin tekojen erittelyä tarkoittavaa persoonallista tunnustamista eivätkä vain jotakin ylimalkaista harrasta muutoksen mielialaa: ”Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annetut; joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt” (Joh. 20:23). Piispa tai pappi joutuu ratkaisemaan asian, joka riip-

puu teosta ja mielenmuutoksesta ja siksi tunnustaminen on tarpeen.

[---]

Kirkossamme täällä Suomessa on viime vuosina keskusteltu tämän katumuksen mysteerion ja Eukaristian sakramentin keskinäisestä yhteenkuuluvuudesta. Kun kirkkokansaa pyrittiin auttamaan Ehtoollisen osallisuuteen entistä useammin, tarkistettiin vallinnutta periaatetta ko. sakramenttien opitusta eräänlaisesta yhteenliittyvyyden laista.

Hengellistä elämäämme palvelevina ne tietenkin ovat aina läheisiä toisilleen, mutta katumuksen sakramentista osallistumisen tiheys jätettiin rippi-isän ja hänen hengellisen ohjattavansa keskinäisestä sopimuksesta riippuvaiseksi. Asian esittää piispainkokouksen paimenkirje vuodelta 1970. On ilmeisesti kuitenkin tullut aika, jolloin katumuksen sakramentista pitäisi aloittaa vastaavanlainen opetuskausi kuten Eukaristian kohdalakin on ollut.

v. 1981

PYHÄ EHTOOLLINEN JA SIIHEN VALMISTAUTUMINEN¹¹

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Paavali

Liturgiaan tullessamme olemme tulleet Jumalan kansana yhteisesti kantamaan Jumalalle kiitospalvelusta, eukaristiaa. Eukaristia on sama kuin ehtoollisjumalanpalvelus. Käymme usein pyhällä Ehtoollisella. Se on siis meille kallis ja rakas asia. Siksi tutkiskelkaamme nyt mitä apostoli Paavali kirjoittaa Ehtoollisesta ja Ehtoollisella käymisestä ensimmäisen korinttolaiskirjeen 11. luvussa.

Ensin apostoli kertoo lyhyesti, kuinka Ehtoollinen sai alkunsa: ”Minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille tiedoksi an-

tanut, että Herra Jeesus sinä päivänä, jona hänet kavallettiin, otti leivän, kiitti, mursi ja sanoi: ”Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; tehkää tämä minun muistokseni.” Samoin hän otti myös maljan aterian jälkeen ja sanoi: ”Tämä malja on uusi liitto minun veressäni; niin usein kun te juotte, tehkää se minun muistokseni.” Ja apostoli jatkaa: ”Sillä niin, usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tämän maljan, te julistatte Herran kuolemaa siihen asti kuin hän tulee.”

Näin apostoli korostaa Ehtoollis-

sella käynnin keskeistä merkitystä uuden liiton merkinä Jumalan ja ihmisen välillä ja siksi hän sanoo edelleen: ”Sen tähden, joka kelvottomasti syö tätä leipää ja juo Herran maljan, hän on oleva vikapää Herran ruumiiseen ja vereen.”

Mitä tämä tarkoittaa? Kuka nauttii Ehtoollisen kelvottomasti? Se selviää seuraavista sanoista: ”Koetelkoon siis ihminen itseänsä ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta, sillä joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, syö ja juo tuomioksensa.” Tästä ymmärrämme, että se nauttii pyhän Ehtoollisen kelvottomasti ja tuomioksensa, joka nauttii sitä erottamatta sitä tavallisesta aterista. Näin apostoli saattoi sanoa, sillä silloin vielä Ehtoollinen nautittiin tavallisen aterian yhteydessä.

Jos taas sovellamme saman asian meihin, niin toteamme, että se meistä nauttii Ehtoollisen kelvottomasti ja tuomioksensa, joka menee Ehtoolliselle vain tavan vuoksi syventymättä asiaan sen enempää. Näin saattaa menetellä se, joka menee Ehtoolliselle vain siksi, että näkee toisten menevän, ettei erotuisi muista, tai vain sen hetken mielijohteesta. Ja jotta näin ei koskaan tapahtuisi, apostoli antaa oh-

jeen, sanoen: ”Koetelkoon siis ihminen itseänsä ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta.” Ja vielä hän sanoo: ”Jos me tutkimmme itseämme, ei meitä tuomitaisi.” Tuo itsensä koetteleminen ja tutkiminen on siis välttämätöntä, ja vieläpä joka kerta Ehtoolliselle mennessämme.

Kirkon elämässä tällaista itsensä tutkimista ja koettelemista sanotaan Ehtoolliselle valmistautumiseksi. [---]

Kysymykseksi tulee: Kuinka voimme Ehtoollisella käydessämme noudattaa apostolin kehotusta itsemme koettelemisesta ja tutkimisesta, niin ettei Ehtoollinen koi-tuisi meille tuomioksi tai syyt-teeksi ja ettemme olisi ”vikapää Herran ruumiiseen ja vereen”? Mitä tuohon itsemme koettelemiseen ja tutkimiseen kuuluu eli toisin sanoen miten tulee valmistautua käymään joka liturgiassa pyhällä Ehtoollisella? [---]

Yksityinen valmistautuminen ei ole ensinnäkään jonkin päivän tai hetken asia. Se käsittää kaiken aikamme. Meidän sopii tutkistella itseämme, olemmeko me vilpittömästi Kristuksen seuraajia vai suutelemmeko häntä Juudaksen suudelmalla. Onko elämämme koko suunta oikea vai tulisiko se muut-

taa eli tehdä parannus ja huutaa katuvan ryövärin tavoin: ”Herra, muista minua valtakunnassasi.”

Sitten tulisi tutkistella mikä estää meitä kokosydämisesti palvelemasta Herraa siinä elämänpiirissä, jossa elämme. Tällainen estehän voi olla sydämen kiintymys maalliseen omaisuuteen tai väärä ja luvaton kiintymys johonkin ihmiseen. Se voi olla sydämen ja mielen kiintyminen johonkin paheeseen, syntiin, josta emme voi irrottautua. Tämä voi olla myös sellainen synnillinen teko, jota emme ole synnintunnustuksella rippi-isän edessä tunnustaneet tai jota emme ole vielä oikealla tavalla katuneet. Jos näin on, silloin synnintunnustuksella käynti on välttämätöntä. Samoin välttämätöntä on, ettei sydämässämme ole vihaa ketään lähimmäistämme kohtaan.

Kun näin koetellemme ja tutkimme itseämme ja havaitsemme itsemme joka suhteessa huonoiksi, heikoiksi ja kelvottomiksi, niin sitä suuremmalla halulla meidän tulisi kaivata ja janota pyhään Ehtoolliseen osallistumista, jolle menessämme me uskomme ja tunnustamme, että Jumalan Poika on

tullut maailmaan pelastamaan syntisiä, joista itse kukin tuntee itsensä suurimmaksi. Sitä lujemmalla uskolla meidän tulee ottaa vastaan pyhä Ehtoollinen, joka annetaan juuri syntien anteeksi antamiseksi ja iankaikkiseksi elämäksi.

Seuraavaksi pohdiskelemme, kuinka on mahdollista ylläpitää elämässämme tuota joka-aikaista itsemme tutkistelua ja koettelemista. Se ei käy päinsä muuten kuin rukoukseen liittyvänä asiana. Se ei ole yksin järjen asia. Siihen tarvitaan sydämen toimintaa.

Auttaakseen meitä tässä pyhä Kirkko on sisällyttänyt ortodoksisen rukouskirjaan erityisiä rukouksia, jotka on tarkoitettu luettaviksi ennen Ehtoolliselle menoa, illasta ja aamusta. Niiden lukeminen virittää mieleemme itsetutkisteluun ja siihen katumuksen tuntoon, jota ilman ei voi Ehtoolliseen osallistua, sillä se on tarkoitettu vain itsensä syntisiksi tunnustaville.

Ja vielä tärkeä asia: Rukoukseen kuuluu paasto. Kun Ehtoollisella käydään mahdollisimman usein, mieluiten joka sunnuntai, ei mikään ylimääräinen paastoaminen* lukuun ottamatta yhteisiä paasto-

* Kreetalla vuonna 2016 pidetty yleisortodoksinen synodi muistuttaa puolesta yöstä alkavan täyspaaston olevan Ehtoollista lähestyville uskovaisille velvoittavana, jättäen useamman

aikoja tule kysymykseen. Sen sijaan ehdottomana sääntönä tulee pitää sitä, että sinä aamuna, jolloin Ehtoolliselle mennään, ei syödä eikä juoda mitään (pakolliset lääkkeet ja sairaustilanteet ovat tietenkin asia erikseen). Tällainen paasto on kaikille mahdollinen ja sitä tulee pitää ehdottomana.

Ei niin, että ruoka loitontaisi meitä Jumalasta, vaan ihmisen luonto on sellainen, ettemme voi kokea syöneinä yhtä herkästi henkisiä ja hengellisiä asioita kuin edes hetken paastonneina. Se vähäinen luonnollisen nälän tunne, jonka koemme ennen ehtoolliskirkkoon menoa, tulisi meidän muuntaa, kuten Aleksander Schmemmann sanoo, sellaisen hen-

gellisen nälän ja janon tunteeksi, joka saa tyydytyksen vasta pyhässä liturgiassa Ehtoollisen nauttimisessa. [---]

Jotka osallistuvat Ehtoolliseen ehkä vain kerran vuodessa, on tarpeen kolmipäiväinen paastoaminen ja synnintunnustuksella käyminen. Suomen ortodoksisessa kirkossa piispainkokouksen paimenkirje vuodelta 1970 on korostanut joka-aikaista Ehtoolliseen osallistumista ja sitä, ettei usein Ehtoollisella käyvän ole pakko osallistua synnintunnustukseen. [...] Sen mukaan on myös Ehtoolliseen osallistuvien määrä kasvanut huomattavasti.

v. 1984

ORTODOKSI EHTOOLLISELLA¹²

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Paavali

Kun olet liturgiassa ja näet toisten menevän Ehtoolliselle, niin älä liity joukkoon vain siksi, ettet erotuisi muista. Ehtoolliselle meno edellyttää aina omaa halua ja jonneen kirkkoon lähtöä tehtyä päätöstä osallistua Ehtoolliseen.

Se että sinulla on tuo halu ja kaipaus osallistua Ehtoolliseen tul-

koon elämässäsi ilmi tietyllä tavalla.

Ajattele Ehtoolliselle menoa jo ennen sitä aamua, jona menet kirkkoon, ja pyydä itsellesi oikeaa mielenlaatua, ennen kaikkea katumuksen armoa, että voisit Ehtoolliselle mennessäsi vilpittömästi tunnustaa itsesi *syntisistä ensimmäiseksi*.

päivän valmistavan paastoamisen, jota joissakin paikalliskirkoissa on edellytetty, kunkin uskovan omaan harkintaan. (J.V.)

Valmistautuessasi henkisesti valmista myös ruumiisi noudattamalla täydellistä paastoa sinä aamuna, jona lähdet ehtoolliskirkkoon, niin ettet silloin syö etkä juo mitään.* On hyvä, jos voit jättää myös edellisen illan aterian syömättä. Kun tämän vuoksi tunnet olosi poikkeavaksi, niin muunna nälkäsi hengelliseksi näläksi ja janoksi odottaen sen tyydyttämistä eukaristiassa ja pyhässä Ehtoollisessa.

Lisää ilta- ja aamurukouksiisi Ehtoollisen edellä luettava rukous tai useampia. On totta, että itse liturgiassa on Ehtoolliseen valmistava osa, mutta tämän yhteisen valmistautumisen lisäksi on tärkeää valmistautua myös henkilökohtaisesti omassa rukoukskammiossa.

Apostolilla on tähän selvät ohjeet. Hän sanoo Ehtoolliselle valmistautumisesta seuraavasti: ”Koetelkoon siis ihminen itseänsä ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta, sillä joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, syö ja juo tuomioksensa.”

Ja vielä hän varoittaa: ”Joka kelvottomasti syö tätä leipää ja juo Herran maljan, hän on oleva vikapää

Herran ruumiiseen ja vereen” (1. Kor. 11:27–29). Mitä kuuluu tähän itsensä koettelemiseen?

Jos sinua painaa raskas synti, mene ensin synnintunnustukselle ja vasta sen tehtyäsi käy rippi-isäsi siunauksesta myös Ehtoollisella.

Jos muuten tunnet itsesi joka suhteessa kelvottomaksi, niin älä epärii. Juuri sellaista varten on pyhä Ehtoollinen asetettu. Se ei ole niitä varten, jotka itseensä tyytyväisinä lähestyvät pyhää maljaa. Ja annetaanhan pyhä Ehtoollinen juuri *syn-tien anteeksi saamiseksi ja iankaikiseksi elämäksi*.

Apostolin tarkoittama itsensä koetteleminen ei luonnollisestikaan saa rajoittua vain siihen kertaan, jolloin olet Ehtoolliselle menossa – onhan tarkoitus, että käyt Ehtoollisella jatkuvasti. Itsensä koetteleminen on pysyvää oman elämän suunnan tarkistusta. Olenko menossa kohti Jumalaa vai hänestä pois päin? Mikä on suhteeni lähimmäisiini, loukkaanko heitä, teenkö heille vääryyttä? Onko minussa kristillistä rakkautta vaiko vain kristillinen pintasilous?

v. 1986

* Pääsääntö on, ettei aamulla ennen pyhälle Ehtoolliselle menoa syödä eikä juoda mitään. Illalla toimitettavaan paastoliturgiaan valmistaudutaan samoin täydellisellä paastolla puolelta päivin aloittaen. Kuitenkin on muistettava, ettei määrääjain otettavien lääkkeiden nauttiminen ole paaston rikkomista; kaikki tarpeellinen on tehtävä, jotta voimat riittävät kirkossa käyntiin. Tarpeen mukaan kirkossa voi myös istua, jos voimat eivät salli seisoa. On hyvä muistaa, että pyhä Ehtoollinen nautitaan ei vain sielun vaan myös ruumiin parannukseksi.

KATUMUKSEN SAKRAMENTTIIN OSALLISTUMISESTA¹³

*Piispainkokouksen paimenkirje Suomen ortodoksisen
arkkipiispakunnan seurakunnille ja papistolle*

Kirkkokuntamme piirissä on kasvavassa määrin ollut havaittavissa, että katumuksen sakramentti siihen liittyvine synninpäästöineen on käynyt monilla tahoilla harvinaisemmaksi käytännöksi Suomen ortodoksien parissa. Tämä lienee ainakin osittain seurausta 1970-luvun alussa annettujen synnintunnustusta koskevien ohjeiden väärinymmärtämisestä.

Tuolloinen Piispainkokous näki aiheelliseksi korostaa, ettei synnintunnustuksen ehdoton ja lainomainen tekeminen edellytykseksi Pyhään Ehtoolliseen osallistumista ollut sielunhoidollisesti poikkeuksen vaatimus tai välttämättömyys. Tätä korostettiin erityisesti niitä ajatellen, jotka vähitellen olivat ruvenneet yhä useammin etsimään hengellistä uudistumista Pyhän Ehtoollisen osallisuudesta.

Piispainkokouksen tuolloin antamissa ohjeissa todettiin, että kyseiset seurakuntalaiset voivat asiasta rippis-isän kanssa keskusteltuaan ja

hänen luvallaan toisinaan osallistua Ehtoolliseen ilman sitä aina edeltävää synnintunnustusta.

Omavaltaisesti omille teilleen eksynyt käytäntö tekee tarpeelliseksi korostaa mainittua tuolloin annettua ohjetta uudelleen. Kirkon jäsenen on näissä kysymyksissä toimittava yhteisymmärryksessä rippis-isänsä kanssa ja hänen ohjeitensa mukaan.

Katumuksen sakramentti on eräs Kirkkomme sielunhoidollisia aarteita, jonka viljelyä tulee kaikin tavoin vahvistaa, jotta se yhä suuremmassa määrin ja yhä useamman kohdalla voisi olla se hengellisen terveyden lähde, joksi se on tarkoitettu. Kiinnittäessämme Kirkkomme jäsenten huomiota tähän seikkaan kannustamme samalla papistoa riittävän runsaasti vahvistamaan tähän liittyvää opetusta.

*Kuopiossa 11.9.1995
Suomen ortodoksinen
piispainkokous*

RIPPI JA KATUMUS¹⁴

Nikean metropoliitta Johannes

Venäjänsä kirkon suurista väkimääristä johtuen Suomeenkin on tullut sellainen käytäntö, että synnintunnustukselle menosta, ripittäytymisestä, on joskus tullut hyvin muodollinen asia. Rippi on sallittu liturgian aikana ja paikalla voi olla kaksikin pappia, eikä siitä voi tulla sellaista syventävää keskustelua kuin sen tulisi olla.

Kreikan luostarikäytäntö voi antaa hyvän esimerkin. Useissa luostareissa on erityinen ripittäytymishuone, jonka voi etukäteen varmistaa käyttöönsä. Useat luostarit varraavat keskusteluun tunnin. Meillä aikaa keskusteluun saattaa olla vain pari minuuttia. [...]

Suomessa on yritetty korjata sitä tilannetta, että ripittäytymiselle on aikaa vain pari minuuttia, järjestämällä suuren paaston aikana ripittäytyjille pappi kirkkoon, mutta tämä on jostain syystä otettu vastaan heikosti. On valitettavaa, että ihmiset ovat väärällä tavalla tottuneet liittämään ripittäytymisen jumalanpalvelukseen. Olisi paljon arvokkaampaa ja hyödyllisempää,

kun se tapahtuisi muuna aikana ja kaikessa rauhassa.

Kun olin Washingtonissa paikallinen pappi kertoi, että kirkko oli Suuren paaston kaikkina viikkoina ja jokaisena päivänä auki viisi tuntia ripittäytymistä varten. Väkeä kävi runsaasti. Asenne oli toinen kuin meillä.

Suomessa on osallistuttava katumuksen sakramenttiin ennen kuin osallistuu Herran ehtoolliseen. Tästä on menneinä aikoina pidetty hyvin tarkasti kiinni. Se ei ole kirkon perinteen ehdoton vaatimus aina ja kaikkien kohdalla. Siksi käytäntöä on lievennetty. Tätä on myös käytetty väärin hyväksi. On vedetty se johtopäätös, että rippi jää asianomaisen omaan harkintaan.

Vaikka lainomaisesti ei voidaakaan vaatia, että ennen jokaista ehtoollista ehdottomasti pitää ripittäytyä, on ripittäytymisen arvoa ja merkitystä hengelliselle elämälle kuitenkin vahvasti korostettava.

v. 2002

¹ *Katoamaton nuoruus* (1959). 85–90.

² *ONL:n 15-vuotis juhlakirja* (1958). 8–9.

³ *Uskon portilla* (1968). 120–123.

⁴ *Uskon portilla* (1968). 202–203.

⁵ *Uskon portilla* (1968). 52–53.

⁶ *Aamun Koitto* 19/1970. 262–263.

Hyväksytty piispainkokouksen istunnossa 15.7.1970 (Piispainkokouksen pöytäkirja, ko. kokouksesta, §2).

⁷ *Kaste ja katumus* (1977). 38–43.

⁸ *Miten uskomme* (1978). 40–41.

⁹ *Usko – elämän voima* (2014). 90–91.

¹⁰ *Tarhurit* (1981). 47–52.

¹¹ *Aamun Koitto* 1984/20. 323–325.

¹² *Uskon pidot* (1986). 111–113.

¹³ *Aamun Koitto* 19/1995. 16.

Piispainkokouksen pöytäkirja 7/95. Toimitettu seurakuntiin nro:lla 916/95 R.

¹⁴ *Lähimmäiset* (2002). 60–66.